

Liikunnan visio 2024–2033

Liikuntapalvelut

Helsinki

**Visio on
liikuntapalveluiden
tulevaisuuden suunta.
Se ohjaa valintojamme
ja tekemistämme.**

Miksi tarvitsemme vision?

Me uskomme liikuntaan. Tarvitsemme vision, koska koemme, että jokaisella helsinkiläisellä pitää olla mahdollisuus liikuntaan riippumatta iästä, varallisuudesta, asuinalueesta tai muistakaan tekijöistä. Pidämme tärkeinä inhimillisiä kohtaamisia, saavutettavuutta, luontoa sekä yhteisöllisyyttä.

Maailma muuttuu nopeasti ja tulevaisuus on arvaamaton. Tarvitsemme yhteisen näkemyksen tulevaisuudesta pitääksemme arki- ja hyötyliikkumisen, ulkoilun, liikunnan ja urheilun puolta kotikaupungissamme. Kaupunkilaisille liikunta luo jatkuvuutta.

Kunnianhimoiset tavoitteet ja yhteisesti määritellyt menestystekijät lisäävät palvelumme vaikuttavuutta. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on tärkein keinomme menestykseen. Yhdistämällä erilaiset osaamisemme ja tekemällä yhteistyötä kumppaniemme kanssa saamme enemmän hyvää aikaan ja olemme kokoamme suurempi.

Liikunnan visio ottaa huomioon myös yhteiskunnan megatrendit

- Arkeemme ja palveluihimme vaikuttavat ekologinen kestävyyskriisi
- Helsinkiläisten määrä kasvaa ja kaupunki tiivistyy voimakkaasti
- Väestö ikääntyy sekä monimuotoistuu kulttuurisesti ja kielellisesti
- Talouden perusta heilahtelee
- Teknologia, data-analytiikka ja tekoäly muuttavat maailmaa
- Hyvinvointi jakaantuu epätasaisesti
- Aikamme haasteina ovat liikkumattomuus, mielen pahoinvointi ja yksinäisyys

Visiomme: **Helsinki tunnetaan** **liikunnasta.**

Visio = Missä haluamme olla kymmenen vuoden päästä.

Missiomme:
**Olemme liikunnan,
ulkoilun, urheilun
ja aktiivisen arjen
mahdollistaja sekä
puolestapuhuja.**

Missio = Mikä on tärkein tehtävämme ja miksi olemme olemassa.

Liikunnan visio 2024–2033

Visiomme: Helsinki tunnetaan liikunnasta.

Missiomme: Olemme liikunnan, ulkoilun, urheilun ja aktiivisen arjen mahdollistaja sekä puolestapuhuja.

Tavoitteemme vision toteutumiseksi:

- Liikunta on helsinkiläisten suosituin harrastus.
- Helsingissä on saavutettavin sekä monipuolisin liikunta- ja ulkoilupaikkaverkosto.
- Helsinki on vetovoimainen ja kiinnostava urheilukaupunki.
- Helsinki tuuppaa asukkaitaan arkiliikkumiseen.

Keinomme menestyä tavoitteissamme:

- Meillä on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö.
- Johdamme tiedolla ja toimintamme on suunnitelmallista.
- Yhdenvertaisuus on toimintamme lähtökohta.
- Toimimme esimerkillisen vastuullisesti.
- Yhdistämällä osaamisemme ja yhteistyössä kumppaniemme kanssa saamme enemmän aikaan ja olemme kokoamme suurempi.

VISIO

Helsinki tunnetaan liikunnasta

**Vuonna 2033
Helsinki tunnetaan
meistä – liikunnasta.**

Helsingin liikunta- palvelut, visio vuoteen 2033

Sisältö

Helsinki tunnetaan liikunnasta	12
Toimintaympäristömme muuttuu	13
Helsingiläiset liikkujina	15
Liikuntapalvelut nyt	16
Näin teemme visiosta totta	20
Lähteet	24

Helsinki tunnetaan liikunnasta

Me, noin 500 Helsingin liikuntapalveluiden työntekijää, uskomme liikuntaan. Näemme työssämme, kuinka liikunta antaa voimavaroja arkeen ja luo yhteyden paitsi luontoon myös toisiin ihmisiin. Kaupunkilaiset liikkuvat pysyäkseen terveisinä ja kunnossa. Ilman liikuntaa ja urheilua moni tunne ja elämys jäisivät kokematta. Liikunta auttaa tekemään Helsingistä kodin. Mielestämme jokaisella helsinkiläisellä pitää olla mahdollisuus liikuntaan riippumatta iästä, varallisuudesta, asuinalueesta tai muistakaan tekijöistä.

Olemme Suomen vanhin kunnallinen liikuntatoimi. Täytämme 105 vuotta vuonna 2024. Nykyiset tehtävämme on määritelty joulukuussa 2021 kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunnan hyväksymässä palvelustrategiassa. Elimme tuolloin keskellä koronapandemiaa, joka muutti monia asioita - sellaisiakin, joita olimme tottuneet pitämään itsestään selvinä. Tulevaisuuteen oli vaikea nähdä. Tunnistimme, että kaupunkilaisten mielenkiinto sekä kumppaneidemme odotukset meitä kohtaan olivat yhä moninaisempia. Tehtäväkenttämme oli laajentunut liikunnan, ulkoilun ja urheilun ohella arki- ja hyötyliikkumisen edistämiseen.

Kaipasimme kirkasta yhteistä suuntaa, visiota, jossa määrittelimme missä haluamme olla kymmenen vuoden päästä ja kuinka sinne pääsemme. Halusimme vastata meihin kohdistuviin odotuksiin entistä paremmin. Koimme myös, että ei yksin riitä, että me pidämme liikuntaa tärkeänä. Halusimme sanoittaa toimintamme tärkeyden myös muille.

Visio on henkilöstömme oma ja yhteisesti laadittu. Olemme hyödyntäneet sen valmistelussa kaupungin eri toimialojen, vanhus-, vammais- ja nuorisoneuvostojen sekä muiden kaupunkikonsernitoimijoiden asiantuntemusta. Näkemyksiä toimintamme kehittämiseksi on kysytty ja kerätty lisäksi liikunta- ja urheiluseuroilta, yritysiltä ja lukuisiin tilaisuuksiin osallistuneilta asiantuntijoilta.

Tämä päivä on erilainen kuin kaksi vuotta sitten ja huomista voimme vain ennakoita. Ymmärrämme mennyttä ja nykyistä tutkimusten, tilastojen ja kaupunkilaispalautteiden avulla. Tulevaisuutta tulkitsemme aikamme megatrendien kautta, joiden vaikutukset näkyvät läpi maailman, Suomessa ja Helsingissä. Tiedämme ilmaston ja ympäristömme rajat ja sen, että kansakuntamme

kamppailee pitääkseen julkisen talouden tasapainossa. Kymmenen vuoden päästä kaupungissamme asuu liki 100 000 ihmistä enemmän kuin nyt. Tuolloin yhä useampi on ikääntynyt, ja olemme kulttuurisesti ja kielellisesti entistäkin moninaisempi joukko ihmisiä. Tiedämme jo nyt, etteivät kaikki kaupunkimme asukkaat voi hyvin, eivätkä kaikki ole löytäneet omaa tapaansa liikkua.

Laatimamme visio on liikuntapalveluiden yhteinen tulevaisuuden suunta, joka ohjaa valintojamme ja tekemistämme seuraavan kymmenen vuoden aikana.

” Laatimamme visio on liikuntapalveluiden yhteinen tulevaisuuden suunta, joka ohjaa valintojamme ja tekemistämme seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Missiomme on paitsi mahdollistaa myös pitää arki- ja hyötyliikkumisen, ulkoilun, liikunnan ja urheilun puolta. Tavoitteemme on, että liikunta on helsinkiläisten suosituin harrastus, ja että liikunta- ja ulkoilupaikkaverkostomme on saavutettavien sekä monipuolisten. Haluamme olla vetovoimainen ja kiinnostava urheilu-kaupunki. Rakennamme Helsinkiä suuntaan, joka tuuppaa kaikkia liikkumaan enemmän arjessaan.

Tärkein keinomme menestykseen on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Yhdistämällä erilaiset osaamisemme ja tekemällä yhteistyötä kumppaniemme kanssa saamme enemmän hyvää aikaan. Yhdenvertaisuus on toimintamme lähtökohta. Johdamme tiedolla ja toimintamme on suunnitelmallista. Toimimme esimerkillisen vastuullisesti.

Matkamme kohti visiota alkaa keväällä 2024. Olemme tunnistanee 22 asiaa, jotka sanoitamme konkreettiseksi toimeenpanosuunnitelmaksi yhteistyössä koko henkilöstömme kanssa. Onnistuessamme pääsemme visioon, jonka mukaisesti Helsinki tunnetaan meistä – liikunnasta.

Toimintaympäristömme muuttuu

Usein sanotaan, että pysyvää maailmassa on vain muutos. Muutosten laajoista kaarista puhutaan megatrendeinä¹. Ne vaikuttavat arkeemme ja määrittävät olennaisesti sitäkin, kenelle ja miten palveluita järjestetään ja tuotetaan. Perustehtävien selkeys ja suunnitelmallisuus ovat valttia ajassa, jota epävarmuus sävyttää. Emme ole kaupunkina ja liikuntatoimijoina ainoastaan megatrendien sivustaseuraajia, vaan haluamme osaltamme vaikuttaa siihen, että kielteiset kehityskulut kääntyvät parempaan.

Ekologinen kestävyyskriisi koskettaa kaikkia. Ilmastonmuutos muuttaa maailmaa, luonnon monimuotoisuus köyhtyy ja ihmiskunta ylikuluttaa luonnonvaroja². Ilmastoviisaat ja energiatehokkaat ratkaisut sekä ympäristövastuullisuus korostuvat kaikessa kaupungin toiminnassa – myös liikuntapalveluissa. Helsingin tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030 ja nollata päästöt vuoteen 2040 mennessä³. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkumuo-to-osuuksia kasvatetaan. Helsinkiläiset arvostavat kaupungin luontoa ja sen monimuotoisuuden turvaamiseksi tehdään toimenpiteitä⁴. Ilmaston lämpeneminen, lisääntyvät sateet ja sään ääri-ilmiöt vaikuttavat eri liikuntamuotojen harrastusmahdollisuuksiin ja olosuhteisiin, kuten tapahtuma-alaankin.⁵ ”Avoimen taivaan alla liikkumisen arvostus kasvaa tasaisesti, mihin vaikuttavat sekä kasvanut huoli ilmastonmuutoksesta että lisääntynyt tietoisuus ulkoil-massa liikkumisen terveysvaikutuksista.”⁶

Helsinkiläisten määrä kasvaa ja kaupunki tiivistyy. Helsingin väestön ennustetaan kasvavan 100 000 asukkaalla vuoteen 2037 mennessä⁷. Kaupunkisuunnittelussa yhteensovitetään lukuisia – osin ristiriitaisiakin tavoitteita⁸. Ikääntyvä rakennuskanta ja palvelutarpeen kasvu kasvattavat kaupungin investointimenoja myös liikunta- ja ulkoilupaikkainfrastruktuuria koskien⁹. Arki- ja hyötyliik-kumisen, liikunnan, ulkoilun ja urheilun olosuhteiden kehittämisessä painottuu saumaton yhteistyö kaupunkiympäristön kehittäjien ja liikuntatoimijoiden välillä.

Talouden perusta heilahtelee. Helsingin kaupunkikonsernin talous on vahva. Suomen julkisen talouden alijäämäisyys yhdistettynä epävakaiseen geopoliittiseen tilanteeseen ja muihin globaaleihin kriiseihin aiheuttavat kuitenkin taloudellista epävarmuutta myös Helsingissä.¹⁰ Väestön ikääntyessä hoiva- ja

terveyspalveluiden käytön tarve kasvaa ja lisää painetta löytää vaikuttavia ratkaisuja terveyden ennaltaehkäisyyn myös liikkumisen keinoin. Liikuntapalvelun hallinnoiman liikunta- ja ulkoilupaikkainfrastruktuurin asianmukainen ylläpitäminen sekä peruskorjausvelan kasvun taittaminen, ja jopa pienentäminen turvaavat toimintaa ja toimivat taloudellisena puskurina tulevaisuuden haasteita vastaan.

Teknologia, data-analytiikka ja tekoäly muuttavat maailmaa. Teknologia on jo pitkään ollut näkyvä osa liikunta- ja urheilutoimintaa. Mobiiliapplikaatiot, digitalisoidut hyvinvointipalvelut, hyvinvointia monitoroiva teknologia, pelillistetyt liikkumisympäristöt ja data-analytiikka kuvaavat samalla yksityisen sektorin merkityksen kasvua liikunta-alalla¹¹. Data ja tekoäly nähdään tulevaisuuden menestystekijänä, joiden hyödyntäminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia palveluiden kehittämiseen. Puhutaan datan ja tekoälyn vallankumouksesta¹², jonka kaikkia uhkia ja mahdollisuuksia emme vielä tiedosta.

” Helsingin väestön ennustetaan kasvavan 100 000 asukkaalla vuoteen 2037 mennessä.

Keskimäärin parantunut hyvinvointi ei jakaudu tasaisesti. Helsinkiläiset voivat keskimäärin hyvin. Keskiarvot kuitenkin kuvaavat helsinkiläisiä entistä huonommin. Sosiodemografisten ja sosioekonomisten väestöryhmien välillä sekä alueellisesti on suuria ja pysyviä vaikuttavia eroja hyvinvoinnissa ja terveydessä¹³. Yksilökohtaiset erot näkyvät myös kaupunkilaisten liikunta-aktiivisuudessa. Huono-osaisuuden kasautuminen ja ylisukupolvinen periytyminen luovat varjoja ja näköalattomuutta helsinkiläisten lasten ja nuorten elämään laajemminkin kuin terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta¹⁴. Epätoivottavaan alueelliseen eriytymiseen eli segregaatioon ja hyvinvointieroihin vaikutetaan enenevästi palveluiden voimavaroja ja osaamista yhdistämällä.

Kulttuurinen ja kielellinen kirjo kaupungissamme kasvaa. Jo nykyisellään Helsingissä asuu ihmisiä miltei kaikista maailman maista. Vuonna 2035 kaupunkimme on kulttuurisesti ja kielellisesti entistäkin moninaisempi, ja yli neljänneksen helsinkiläisistä ennustetaan olevan vieraskielisiä.¹⁵ Samalla väestö ikääntyy, joskin Helsingissä maltillisemmin kuin maassamme keskimäärin. Vuonna 2033 Helsingissä asuu ennusteiden mukaan noin 142 000 yli 65-vuotiaasta¹⁶. Ikääntyvät ovat jo nykyisellään heterogeeninen joukko ihmisiä, ja eliniän pidentyessä ikä kertoo ihmisten yksilöllisestä elämäntilanteesta entistä vähemmän¹⁷. Väestön kasvu ja moninaistuminen uudistavat liikuntakulttuuria¹⁸ ja sen järjestämisen tapoja. Julkisen sektorin palveluiden kehittämisessä korostuvat yhdenvertaisuuteen ja saavutettavuuteen liittyvät näkökulmat.

Liikkumattomuus, mielen pahoinvointi ja yksinäisyys ovat aikamme ongelmia.

Elintason nousu ja yleinen yhteiskunnallinen kehitys näkyvät positiivisesti eliniän kasvuna sekä lukuisissa terveyttä ja elämänlaatua kuvaavissa mittareissa. Kehityksellä on myös kääntöpuolensa. Moderni elämäntyyli on muuttanut tapaamme asua, tehdä työtä ja olla yhteydessä toisiin ihmisiin, luontoon sekä kehoomme. Istuva elämäntyyli lisää ihmisten pahoinvointia läpi maailman ja realisoituu kasvavina kansanterveydellisinä ja -taloudellisinä haittoina¹⁹. Yksinäisyyden kokemuksella, liikkumattomuudella tai mielenterveyden oirehdinnalla saattaa olla enemmän yhteistä kuin erottavaa. Ongelmia yhdistää sekin, että niiden juurisyyt ja ratkaisuyritykset eivät rajoitu yhden hallinnonalan vaikutuspiiriin. Vaikuttava hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on tulevaisuudessa enenevästi systeemitason työtä.

” Vuonna 2035 kaupunkimme on kulttuurisesti ja kielellisesti entistäkin moninaisempi, ja yli neljänneksen helsinkiläisistä ennustetaan olevan vieraskielisiä.

Helsinkiläiset liikkujina

Valtaosa helsinkiläisistä harrastaa liikuntaa. Lähes kaikki suomalaiset harrastavat liikuntaa²⁰. Tyypillisimmillään liikunta on kävelyä, lenkkeilyä, ulkoilua, pyöräilyä tai muuta omaehtoista liikuntaa esimerkiksi kuntosalilla²¹. Lähiympäristöt, piha-alueet, jalankulku- ja pyöräväylät, kävelyetäisyydellä sijaitsevat viheralueet ja ulkoilureitit ovat yleisiä liikkumisen ympäristöjä²². Luonnossa liikkumisen ja ulkoilun suosio kasvoi entisestään koronavuosina. Kaupunki on merkittävä omaehtoisen liikunnan mahdollistaja. Yksittäiset esimerkit kerätyistä suoritteista kertovat paljon. Vuonna 2023 Paloheinän yhden ulkoilureitin laskentapisteen ohi kuljettiin 586 980 kertaa, kaupungin uimahalleissa ja maauimaloissa uitiin 1 059 146 kertaa ja Pihlajasaari merellisenä kohteena kiinnosti ihmisiä lähes 55 000 käyntikerran verran. Liikuntapalveluiden lasketut käyntikerrat olivat yli 10,3 miljoonaa vuonna 2023.

Liikunta kiinnostaa kaupunkilaisia. Yksilölliset ja joustavat toiveet näkyvät liikunta-alan eriytymisenä ja kaupallistumisena sekä liikuntamuotojen ja -tuotteiden kirjon moninaistumisena: ulkokuntosaleina, talviuintipaikkoina, kuntoportaina, tekonurmina, saunoina, tekojäinä, frisbeegolf-ratoina ja trampoliineina. Muun muassa näitä liikuntamahdollisuuksia helsinkiläiset enenevässä määrin toivovat ja ovat toiveidensa suhteen aloitteellisia²³.

Ohjattu liikunta painottuu lapsuudessa. Valtaosa lapsista ja nuorista harrastaa viikoittain ohjattua liikuntaa, josta olennainen osa on seurojen ja yhdistysten järjestämää. Seuraharrastaminen aloitetaan keskimäärin 6-vuotiaana.²⁴ Aikuisväestön merkittävin ohjatun liikunnan järjestäjä on liikunta-alan yritys. Muita toimijoita ovat liikunta- ja urheiluseurat, kunta ja työpaikka²⁵. Kunnan toiminnan rooli korostuu ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten helsinkiläisten liikunnassa, kuten muutoinkin niiden kaupunkilaisten liikuttamisessa, joita järjestöjen, yhdistysten ja liikuntayritysten palvelut eivät tavoita.²⁶

Liikkumattomuus yleistyy ja vapaa-ajan liikunta polarisoituu. Vapaa-ajan liikunnan keskimäärin kasvaneesta trendistä huolimatta enemmistö helsinkiläisistä liikkuu määrällisesti liian vähän ja yksipuolisesti suhteessa liikkumiselle määriteltyihin suosituksiin²⁷. Fyysisen aktiivisuuden marginaalista osuutta ihmisten arkielämässä kuvaa se tosiasia, että suomalaisten valvellaoloajasta valtaosa kuluu istuen tai makuulla²⁸. Luontaisinta liikkuminen on varhaislapsuudessa ja ennen koulun alkua, jolloin liikkumisen suositus täyttyy valtaosalla²⁹. Kouluvuosien kuluessa liikunta ja liikkuminen olennaisesti vähenevät: kun

1.-luokkalaisista 59 prosenttia liikkuu riittävästi, vastaava osuus 9.-luokkalaisista on enää 9 prosenttia³⁰. Aikuisväestöstä noin puolet ja ikääntyneistä noin kolmannes yltää kestävyysliikunnan ja lihasvoimaharjoittelun osalta suositeltuun liikkumisen määrään³¹.

Yleisen liikkumisen vähenemisen ohella suuret erot vapaa-ajan liikunnassa huolettavat. Eroja liikunnan harrastuneisuudessa tunnistetaan mm. sukupuolen, syntyperän, asuinalueen tai terveyden ja toimintakyvyn perusteella³². Lisääntyvä tutkimustieto ja asiakasymmärrys ovat auttaneet osoittamaan, että liikunnan esteet voivat olla esimerkiksi sosiaalisia, kulttuuris-asenteellisia, taloudellisia, hallinnollisia ja tiedollisia.³³ Esteet eivät siis läheskään aina ole puutteellisiin tai heikkoihin liikkumisolosuhteisiin liittyviä, joskin liikuntapaikkojen ja muiden liikkumisolosuhteiden osalta huomiota tulisi enenevästi kiinnittää maantieteellisen saavutettavuuden lisäksi myös esteettömyyteen ja turvallisuuteen.

”Yleisen liikkumisen vähenemisen ohella suuret erot vapaa-ajan liikunnassa huolettavat.

Helsinkiläiset kävelevät paljon. Helsingin kävelyn edistämishjelman³⁴ mukaan ”kävely on erottamaton osa kaupunkielämää ja sosiaalista kanssakäymistä. Liikkumismuotona kävely on osa jokaista matkaa. Se on toimivin, tilatehokain, ympäristöystävällisin, tasa-arvoisin ja terveellinen tapa liikkua.” Kävely on kasvattanut suosiotaan Helsingin sisäisillä matkoilla. Vuonna 2022 niistä 47 prosenttia tehtiin kävelen.³⁵ Syksyn 2023 Helsinki-barometriin vastanneista noin 1 000 helsinkiläisestä yli yhdeksän kymmenestä oli sitä mieltä, että omalla asuinalueella on miellyttävää kävellä paikasta toiseen.³⁶

Helsingin nykyisessä pyöräliikenteen kehittämissuunnitelmassa 2020–2025³⁷ on asetettu tavoitteeksi, että Helsinki on kaiken ikäisille sopiva ympärivuotinen pyöräilykaupunki ja että pyöräliikenteen kulkutapaosuus on vähintään 20 prosenttia vuoteen 2035 mennessä. **Pyöräilyn kulkumuoto-osuus on pysytellyt Helsingissä viime vuosina noin 10 prosentissa** kaupungin sisäisistä matkoista³⁸. Pyöräilybarometrin 2022³⁹ mukaan 94 prosenttia aikuisväestöstä suhtautuu myönteisesti pyöräilyn edistämiseen. Pyöräilevien asukkaiden mielestä Helsinki on melko hyvä pyöräilykaupunki ja tyytyväisyys on pysynyt yhtä hyvänä vuoteen 2020 verrattuna.

Liikuntapalvelut nyt

Kunnallinen liikuntatoimi syntyi Suomeen vuonna 1919, kun Helsingin urheilulautakunta aloitti toimintansa. Liikuntalain (390/2015) mukaisesti kunnat luovat yleisiä edellytyksiä liikunnalle. Ne järjestävät liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Lain mukaan tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Sadan vuoden aikana liikuntakulttuuri on Suomessa olennaisesti laajentunut ensin urheilusta ja kuntoliikunnasta harrasteliikuntaan ja viimeisimpänä fyysisen aktiivisuuden edistämiseen⁴⁰. Esimerkiksi olosuhteiden kehittämisessä tämä näkyy liikunta- ja uimahallien sekä -kenttien ohella lähiliikuntapaikkojen, ulkoiluolosuhteiden, luontoliikunnan sekä liikkumista tukevan yhdyskuntarakenteen kehittämisenä⁴¹. Arki- ja hyötyliikkumisen edistäminen ymmärretään yhä paremmin koko kaupungin tehtäväksi, jota tehdään päiväkodeissa, kouluissa, työpaikoilla tai sosiaali- ja terveyspalveluissa.⁴²

Liikuntakulttuurin muutos näkyy myös liikuntapalveluiden hallinnollisessa rakenteessa. Vuoden 2017 kesäkuun alusta lähtien liikuntapalvelukokonaisuus on toiminut osana kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaa. Voimassa olevan palvelustrategian mukaan liikuntapalvelukokonaisuus edistää tehtäväänään arki- ja hyötyliikkumista, omaehtoista ja organisoitua liikuntaa sekä urheilua. Noin 480 työntekijää työskentelevät kolmessa palvelukokonaisuudessa, jotka ovat liikuntapaikat-palvelu, ulkoilupalvelut ja liikuntaan aktivointi -palvelu. Näiden lisäksi palvelukokonaisuudessa toimii liikkumisen edistäminen -yksikkö.

Liikuntaa, liikkumista ja urheilua edistetään julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla. Väestön liikuntakäyttytymisen eriytymisen ja muutosten myötä liikkumiseen, liikuntaan, ulkoiluun ja urheiluun kiinnittyvä toimijoiden joukko on jatkuvasti kasvanut. Liikuntapalvelukokonaisuudella on itsensä toteuttamien tehtävien lisäksi keskeinen rooli liikunnan ekosysteemin elinvoimaisuuden turvaamisessa. Avustusten, tilavuorojen, maanvuokrausten, hankintojen ja liikuntaan liittyvän asiantuntemuksensa avulla se mahdollistaa ja vauhdittaa lukuisten muiden toimijoiden toimintaa arki- ja hyötyliikkumisen, ulkoilun, liikunnan ja urheilun edistämiseksi.

”Sadan vuoden aikana liikuntakulttuuri on Suomessa olennaisesti laajentunut ensin urheilusta ja kuntoliikunnasta harrasteliikuntaan ja viimeisimpänä fyysisen aktiivisuuden edistämiseen.

Liikuntapalveluiden rooli liikkumisessa, liikunnassa ja urheilussa

Toteuttaa itse:

- Ylläpitää ja kehittää merkittävää osaa liikunnan ja urheilun olosuhteista, kuten ulko- ja sisäliikuntatiloja, liikuntapuistoja, uimahalleja ja maauimaloita, lähiliikunta- ja ulkokuntoilupaikkoja, virkistysaaria sekä tuottaa palveluita kuten hiihtolatuja, ulkolureittejä ja uimarantatoimintaa.
- Tuottaa kampanjoita ja tapahtumia sekä liikuntaneuvontaa ja matalan kynnyksen ohjattuja liikuntapalveluita ensisijaisesti niille, joita järjestöjen, yhdistysten ja liikuntayritysten palvelut eivät tavoita.
- Koordinoi osaamista ja yhteistyötä liikkumisedellytysten parantamiseksi. Kannustaa arki- ja hyötyliikkumiseen sekä seuraa liikkumista edistävän toiminnan kehittymistä ja liikkumisaktiivisuutta. Vastaa tutkimustiedon ja toimintamallien levittämisestä kaupunkitasoisesti.

Toteuttaa yhteistyössä kumppaneiden kanssa:

- Vuokraa tiloja ja maa-alueita kaupunkikonsernin toimijoille, säätiöille, yhteisöille ja yksityisille toimijoille sekä subventoi vuokrattuja maa-alueita.
- Lainoittaa liikuntapaikkojen perusparannuksia ja uudisrakentamista.
- Tuottaa yhteistyössä yhteisöjen, yrittäjien ja kaupunkiympäristötoimialan kanssa talviuintimahdollisuuksia, pienvenesatamatoimintaa, golfkenttiä, vapaa-ajan kalastusmahdollisuuksia, ratsastusolosuhteita, sekä osaa frisbeegolfradoista, hiihto-olosuhteista muissa kunnissa sekä soutuvene-, sup-lauta-, ja kanoottivuokrausta.
- Kehittää ulkoilualueiden, saarien sekä lähiluonnon saavutettavuutta ja käytettävyyttä yhteistyötä kaupunkiympäristön ja muiden toimijoiden kanssa.
- Tuottaa ohjattuja liikuntapalveluita pääasiallisesti lapsille ja nuorille, sekä soveltavan liikunnan ryhmille yhteistyössä järjestöjen ja yhdistysten kanssa.
- Toimii asiantuntijana ja sitouttajana arki- ja hyötyliikkumisen edistämiseksi kaupunkiyhteisössä työssä.
- Järjestää tapahtumia, kampanjoita, neuvontaa liikkumisen edistämiseksi yhdessä muiden toimijoiden kanssa sekä osallistuu hankkeisiin, joita tutkimus- ja asiantuntijalaitokset toteuttavat Helsingin alueella.

Tukee kansalaistoimintaa:

- Avustamalla toiminta-, tapahtuma- ja laitosavustuksin vuosittain yli 300 helsinkiläistä liikunta- ja urheiluseuraa, liikuntatapahtumia ja Helsingin kaupunkikonserniohjauksen piirissä olevia yhtiöitä ja säätiöitä.
- Myöntämällä subventoituja käyttövuoroja liikuntapalvelun hallinnoimiin liikuntatiloihin ja -paikkoihin
- Myöntämällä käyttövuoroja koulujen liikuntasaleihin ilta- ja vapaa-ajankäytön osalta
- Toteuttaa vastikkeellisten yhteistyösopimusten avulla liikunnan ja urheilun suurtapahtumia.

Ostaa palveluna:

- Muissa kunnissa olevien ulkoilualueiden- ja vierasvenesatamien ja Katajanokan vierasvenesataman vesiväylien ylläpidon sekä osan luistinratojen ylläpidosta.
- Helsingin kaupungin henkilöstöliikunnan palveluita
- Suomen harrastamisen Helsingin mallin liikunnalliset iltapäivätoiminnot

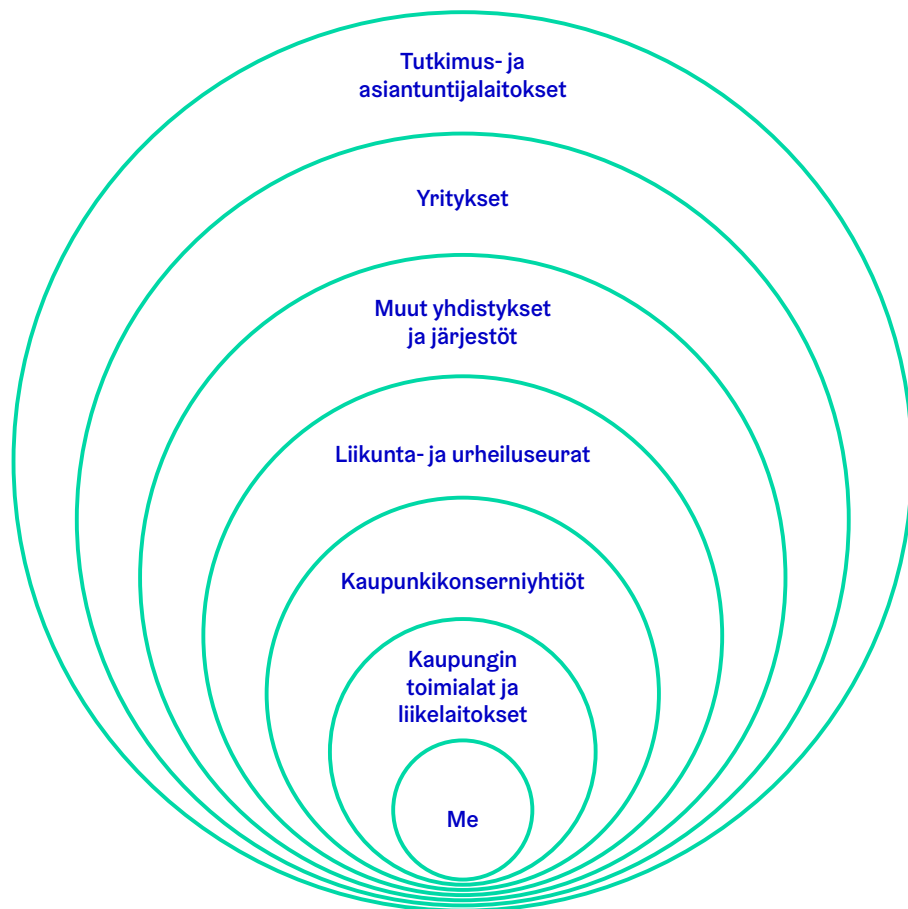

Ei tee:

- Tieteellistä tutkimustoimintaa
- Muiden toimialojen vastuulle kuuluvia palveluita
- Markkinaehtoisen vesireittiliikenteen toteuttamista
- Yksityisen tai kolmannen sektorin toimijoiden kanssa kilpailevia palveluita.

Yhteenvetoa vahvuksistamme, kehittämisen tarpeista sekä odotuksista liikuntapalveluita kohtaan

Olemme valmistelleet vision yhdessä henkilöstömme kanssa. Noin 170 työntekijää osallistui visiosta järjestettyihin työpajoihin. Liikuntapalvelun esihenkilöt ovat ohjanneet vision valmistelua vuosittaisissa tapaamisissaan. Kaupungin toimialat, vanhus-, vammais- ja nuorisoneuvostot, liikunta- ja urheiluseurat, yritykset ja kaupunkikonsernin toimijat, tutkijat ja eri tilaisuuksiin osallistuneet asiantuntijat ovat antaneet monipuolisesti näkemyksiään vision valmistelun tueksi. Lisäksi valmistelun tueksi on koottu yhteenveto liikuntapalveluiden saamista kaupunkilaispalautteista.

Tunnistettuja vahvuksiamme:

- **Liikuntapalveluita arvostetaan Helsingissä ja työntekijöistämme 85 prosenttia kokee työnsä merkitykselliseksi.** Helsingiläisten tyytyväisyys liikuntapalveluiden toimintaan on korkealla tasolla: Kaupunki- ja kuntapalvelututkimuksen⁴³ mukaan liikuntapalvelut ovat yksi kaupungin parhaista palveluista, ja tyytyväisyys niihin on kasvanut eri mittauskertojen välissä. Helsingiläinen aikuisväestö on pääasiassa tyytyväinen oman asuinalueensa liikkumismahdollisuuksiin ja -olosuhteisiin.⁴⁴
- **Helsingin tarjoamat olosuhteet liikunnan harrastamiseen, ulkoiluun ja liikkumiseen ovat monipuoliset ja maantieteellisesti saavutettavuudeltaan hyvät.** Kaupungin ylläpitämää liikuntapaikkaverkostoa täydentää muiden palvelutuottajien liikuntapaikkatarjonta, jota kaupunki mahdollistaa subventoiduilla vuokrasopimuksilla ja tarjoamalla lainaa liikuntapaikkojen rakentamista varten. Ranta-alueet ja saaristo, Keskuspuisto ja ulkoilualueet reitteineen ja latuineen tarjoavat vuodenaikojen mukaan vaihtelevia liikkumisen mahdollisuuksia. Pääkaupunkiseudulla ulkoilukerroista yli 60 prosenttia suuntautuu kuntien omistamille ja kävelyetäisyydellä sijaitseville alueille tai ulkoilureiteille.⁴⁵
- **Kaupunki on toiminnan mahdollistaja ja haluttu kumppani.** Avustukset liikuntaseuroille, urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston edulliset lainat, laitossavutukset, subventoidut maavuokrat liikuntayrittäjille, tilatuki yksityisiä liikuntapaikkoja käyttäville seuroille sekä kumppanuus ja tiedonvaihto koetaan ratkaisevan tärkeäksi toiminnan mahdollistajaksi. Eri kumppanuusmuotojen kautta liikuntapalvelukokonaisuuden kerrannaisvaikutukset Helsingin alueen liikunnan ekosysteemiin ovat merkittävät.
- **Helsingin kaupunki edistää arki- ja hyötyliikkumista koko kaupungin yhteistyönä.** Liikuntapalvelukokonaisuus koordinoi päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa, sosiaali- ja terveyspalveluissa ja kaupunkiympäristön toimialalla tehtävää toimintaa, jonka tavoitteena on ollut tehdä arki- ja hyötyliikkumisesta luonnollinen osa kaupunkilaisten jokapäiväistä elämää. Kaupunkilaisia on aktivoitu liikkeelle lisäämällä tietoisuutta liikkumisen hyödyistä ja tärkeydestä, parantamalla erityisesti kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita, vaikuttamalla arjen toimintakulttuuriin työpaikoilla sekä vahvistamalla liikkumisen puheeksiottoa sosiaali- ja terveyspalveluissa.

- **Helsingin liikuntapalvelukokonaisuus on viime vuosina saanut useita kansallisia tunnustuksia toiminnastaan.** Se palkittiin Suomen liikkuvien kunta-palkinnolla 2019, Suomen aktiivisin työpaikka -palkinnolla 2020 ja Liikkuva aikuinen -palkinnolla 2023. Lisäksi Helsingin kaupungille myönnettiin Piikkarit-palkinto vuonna 2023 liikunnan sukupuolten välisen tasa-arvon ja moniarvoisuuden edistämisestä.

Tunnistettuja kehittämisen kohteita sekä meihin kohdistuvia odotuksia:

- **Nykyiset resurssimme sekä taloudessa että henkilöstössä eivät riitä liikuntapaikkainfrastruktuurin ja kaluston ylläpitoon sekä vastaamaan kaupunkilaisten ja kumppaneiden lisääntyneisiin toiveisiin ja tarpeisiin.** Liikuntapaikkojen korjausvelka on merkittävä ja kasvaa koko ajan⁴⁶.
- **Liikuntapaikkarakentamiselle kaavoitettuja alueita on Helsingissä vähän suhteessa lajien palvelutarpeeseen.** Henkilöstömme kokee, että arki- ja työliikuttamisen, ulkoilun, liikunnan ja urheilun olosuhteiden näkökulmasta yhteistyön kaupunkiympäristön toimialan maankäytön suunnittelun kanssa toivotaan olevan nykyistä systemaattisempaa. Lisäksi kuulemisissa nousee esille myös toiveita tiiviimmästä yhteistyöstä asiantuntijoiden kesken ulkoilualueiden kehittämisessä, lähiliikuntapaikkojen lisäämisessä ja esteettömyyden huomioinnissa eri alueilla.
- **Nykyisten taloudellisten ja tilojen käyttöön liittyvien resurssien turvaaminen ja pikemminkin korottaminen vastaamaan kasvavan kaupungin tarpeita** ovat kriittisen tärkeitä ulkoisille sidosryhmille toiminnan jatkuvuuden näkökulmasta. Erityisesti liikunta- ja urheiluseurat nostavat tärkeimpinä asioina esille tilojen ja kenttien saatavuuden varmistamisen ja taloudellisen tuen avustusten muodossa. Lisäksi toivotaan yhteistyötä ja vuorovaikutusta kaupungin kanssa, markkinointia ja näkyvyyttä sekä seurojen tarpeiden huomiointia rakentamishankkeissa.
- **Vuosittain liikuntapalvelukokonaisuus saa kaupunkilaisilta paljon palautteita erityisesti liikuntaolosuhteisiin liittyen.** Palautteiden perusteella tunnistetut kehittämiskohteet liittyvät virheelliseen tai vaikeasti saatavilla oleva tietoon esimerkiksi aukioloaikojen, kunnossapidon ja kävelyreittien talvikunnossapidon osalta. Lisäksi esiin nousevat käyttäjäryhmien väliset ristiriidat tilojen ja liikuntaolosuhteiden käyttöön liittyen. Muita huomion kohteita ovat joiltain osin liikunta- ja ulkoilupaikkojen kunto sekä tyytymättömyys asiakaspalveluun.
- **Yritykset kaipaavat nykyistä parempaa tiedon kulkua** erilaisista kokeiluista, yhteistyömahdollisuuksista, hankinnoista, kaupungin teettämistä tutkimuksista ja hankkeista, kuten myös julkisten tilojen ja alueiden hyötykäyttöä sekä yritystoimintaan liittyvää tukea.
- **Osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on ajankohtainen haaste julkisella sektorilla ja edellyttää toimenpiteitä** henkilöstön veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi.
- **Kaupungin toimialat tunnistavat tarpeen yhteistyöhön liikuntapalvelukokonaisuuden kanssa erityisesti vähän liikkuvien kaupunkilaisten tavoittamisessa.** Kaupunkilaiset ja sen palveluksessa työskentelevät ammattilaiset eivät useinkaan ole tietoisia olemassa olevista liikkumisen, liikunnan ja ulkoilun mahdollisuuksista. Yhteistyötä kaivataankin nimenomaan viestinnässä sekä laadukkaan palveluohjauksen ja palveluketjujen luomisessa ja kehittämisessä. Liikunta ei myöskään ole kaikille helsinkiläisille saavutettavaa. Liikunnan esteiden purkaminen edellyttää olosuhteiden parantamisen ohella entistä moniammatillisempaa yhteistyötä, tukea ja neuvontaa sekä uudenlaisia toimintamalleja myös liikuntapalveluihin.

Näin teemme visiosta totta

Tämä asiakirja ei ole päätepiste liikuntapalveluiden visiolle. Visio muuttuu todeksi jokaisen työntekijämme päivittäisessä työssä. Tarvitsemme konkreettisen toteutussuunnitelman. Tiekartaksi tulevaan olemme tunnistanee 22 teemaa, joiden parissa meidän tulee erityisesti yhdessä työskennellä saavuttaaksemme tavoitteemme. Kevään 2024 aikana valjastamme palvelumme toistuvia tapaamisia parhaiden ideoiden ja käytännön tekijöiden keräämiseen. Kytkeämme vision tavoitteet myös osaksi taloutemme suunnittelua ja seurantaa. Vuoden 2024 aikana sanoitamme visiomme tavoitteet konkretiaksi myös mittareiden muodossa.

Tavoite: Liikunta on helsinkiläisten suosituin harrastus.

Perustelut tavoitteelle: Liikunta on vakiinnuttanut paikkansa helsinkiläisten suosittuna vapaa-ajan harrastuksena. Liikuntaa etenkin omaehtoisesti kävellen tai ulkoillen ilmoittavat harrastavansa lähes kaikki. Kaupunki mahdollistaa omalla toiminnallaan usean helsinkiläisen harrastamisen. Liikuntapalveluiden ylläpitämiä liikunta- ja ulkoilupaikkoja on yli 800. Ylläpitämissämme liikunta- ja ulkoilupaikoissa sekä ohjatuissa palveluissamme toteutuu vuosittain yhteensä yli 10 miljoonaa käyntikertaa. Kunnan tarjoaman ohjatun liikunnan rooli puolestaan on tärkeää erityisesti ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten helsinkiläisten liikunnassa.

Merkittävä osa harrastusmahdollisuuksista luodaan kumppanuuksin. Elinvoimainen kansalaistoiminta on keskeisin takeemme liikuntaharrastamisen saavutettavuudelle ja kiinnostavuudelle etenkin lapsuudessa ja nuoruudessa, jolloin enemmistö osallistuu liikunta- ja urheiluseurojen toimintaan. Vuonna 2022 kaupungin avustamissa urheiluseuroissa liikkui yhteensä 92 830 aktiiviharrastajaa. Vuonna 2023 liikuntapalveluiden yhteistyö työväenopiston, palvelukeskusten ja Urheiluhallit Oy:n kanssa mahdollisti ikääntyneiden liikunnassa 287 495 ohjatun liikunnan ja yli 550 000 omaehtoisen liikunnan käyntikertaa. Esimerkkejä kumppanuuksista on muitakin. Eri toimijoiden ylläpitämiä liikunta- ja ulkoilupaikkoja on kaupungissamme yhteensä 2 568.

Tiedostamme, että osa kaupunkilaisista kohtaa erilaisia esteitä liikunnan aloittamisessa ja harrastamisessa. Liikunnan harrastamisen saavutettavuuden parantamiseksi huomiota tulee enenevästi kiinnittää erityisesti yksilön terveyteen ja toimintakykyyn, elämäntilanteeseen ja taitoihin liittyvien esteiden madaltamiseen. Väestön ikääntyessä ja muuttuessa kulttuuriselta ja kielelliseltä taustaltaan entistä moninaisemmaksi, liikunnan yhdenvertaisuuteen ja saavutettavuuteen liittyvät näkökulmat korostuvat. Kaikkien kaupunkilaisten tulee saada tietoa tarjolla olevista vaihtoehdoista harrastaa liikuntaa. Vähän liikkuvien kaupunkilaisten kohdalla erityisesti omaehtoisen liikunnan lisäämisen potentiaali on suuri.

Toimenpiteet:

1. Liikunta- ja ulkoilupaikkamme houkuttelevat liikkumaan ja tavoitamme niillä kymmeniä miljoonia käyntikertoja vuosittain. Kasvatamme omaehtoisen liikunnan suosiota tekemällä liikuntapaikkojen vapaasta käytöstä, ulkokuntosaleista, saaristosta ja muista merellisistä kohteista sekä ulkoilureiteistä helposti saavutettavia ja vaivattomasti löydettäviä markkinoinnin ja digitalisaation keinoin sekä kehittämällä liikkumiseen kannustavaa palveluohjausta kaupungin muiden toimialojen kanssa.
2. Pidämme huolta kansalaistoiminnan elinvoimaisuudesta riittävän taloudellisin resurssein ja kehittämällä liikunnan olosuhteita. Avustus- ja tilavuoropoliittikkamme on vastuullista ja tietoperustaista, ja sitä kehitetään käyttäjien ja toimijoiden näkemyksiä kuullen.
3. Toimimme edelläkävijöinä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi. Poistamme esteitä vieraskielisten, toimintarajoitteisten henkilöiden ja tyttöjen liikuntaharrastuksilta.
4. Lisäämme lasten, nuorten ja perheiden omatoimista ja organisoitua liikunnan harrastamista uudistamalla kaupungin omaa palvelutuotantoa kohde-ryhmälähtöisesti yhteistyössä kumppaniemme kanssa. Teemme aktiivista yhteistyötä kaupunkilaisten ja kumppaniemme kanssa liikuntaseura-toiminnan vastuullisuuden ja saavutettavuuden edistämiseksi.
5. Olemme merkittävin toimija ikääntyneiden ohjatun liikunnan tarjoajana. Lisäämme ikääntyneiden omatoimisen ja ohjatun liikunnan mahdollisuuksia selkeällä työnjaolla työväenopiston, palvelukeskusten ja kaupunkikonserni-yhtiöiden kanssa. Vuonna 2024 käynnistetään ikääntyneiden liikuntaraati.

Tavoite: Saavutettavin ja monipuolisin liikuntapaikka- ja ulkoiluverkosto

Perustelut tavoitteelle: Liikunnan ja ulkoilun olosuhteiden rakentaminen, kehittäminen ja ylläpitäminen ovat kunnallisen liikuntatoiminnan perusta. Asianmukaiset olosuhteet mahdollistavat kuntalaisten liikunnan harrastamisen, josta suurin osa tapahtuu rakennetuilla reiteillä, laduilla, kentillä ja halleissa.

Arki- ja hyötyliikkumisen, omaehtoisen liikunnan ja ulkoilun sekä organisoidun liikunnan ja urheilun olosuhdetarpeiden toteutumisen edellytykset määritellään kaupunkitasolla kaavoitustyön eri vaiheissa. Alati kasvavassa ja tiivistyvässä kaupungissa on käynnissä sisäinen kilpailu tilasta, missä menestyminen on lähtökohta liikuntapalveluiden vision toteutumiselle. Henkilöstömme haaveena on uusien sisäliikuntatilojen ohella, että vielä kymmenen vuoden päästä Helsingissä olisi kukoistavaa luontoa, jossa liikkuu.

Liikunta- ja ulkoilukäyttöön kaavoitetuille alueille toteutettavan ja massojen tarpeisiin sopivan liikunta- sekä ulkoilupaikkaverkoston tulee olla riittävän laaja, jotta kaikille halukkaille löytyy tilaa huomioiden yksilölliset liikkumismahdollisuudet. Nykyaajan heterogeeninen maailma eriyttää ihmisiä ja luo uusia intressejä. Kaupunkilaisten ja kumppaneiden toiveet liikunta- sekä ulkoiluolosuhteita kohtaan monipuolistuvat entisestään ja eri liikuntamuotojen suosiossa tapahtuu vaihtelua. Vallitseva olotila korostaa investointien ja rakentamisen suunnitelmallisuuden tärkeyttä sekä pitkälle tähtäävän strategisen näkemyksellisyys tarvetta. Suunnitelmien luominen edellyttää yhtäältä tiivistä vuoropuhelua kaupunkikonsernin toimijoiden sekä urheiluseurojen, liikunta-alan yritysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Kattava ja monipuolinen rakennuskanta edellyttää vuosittain merkittäviä panostuksia ylläpitoon, josta joustaminen on synnyttänyt Helsingin liikunta- ja ulkoilupaikkainfrastruktuurille merkittävän peruskorjausvelan viimeisten vuosikymmenten aikana. Tämän kumuloituvan kuluerän kasvun taittaminen entistä laadukkaammalla ja suunnitelmallisemmalla ylläpidolla sekä kertainvestoinneilla vapauttaa merkittäviä resursseja liikunta- ja ulkoilupaikkaverkoston kehittämiseen tulevaisuudessa.

Toimenpiteet:

6. Laadimme pitkän aikavälin Liikunta- ja ulkoilupaikkasuunnitelman. Suunnitelmassa linjataan, kuinka Helsingin liikunta- ja ulkoilupaikkaverkoston katvealueita täydennetään, liikunta- ja ulkoilupaikkainfrastruktuuria perusparannetaan ja palvelukonsepteja (esim. ulkokuntosalit) toteutetaan. Asiakirjan valmistelua ohjaavat käynnissä oleva palveluverkkotyö ja aiemmin toteutetut Lähiliikuntapaikka-, Frisbeegolf-, Skeitti- ja Kuntoporrasohjelmat.
7. Taitamme peruskorjausvelan kasvun, varmistamme turvallisuuden, toiminnallisuuden ja ympäristövastuullisuuden tehostamalla kunnossapitosuunnittelua sekä huolehtimalla riittävistä määrärahoista että henkilöstön säännönmukaisesta koulutuksesta.
8. Lisäämme ja kehitämme vuoropuhelua kaavoituksen kanssa arki- ja hyötyliikkumisen, ulkoilun, liikunnan ja urheilun tarpeista.
9. Edistämme kumppaneiden laadukkaiden liikunta- ja ulkoilupaikkahankkeiden toteutusta hyödyntämällä esimerkiksi maanvuokran subventointia ja Urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston lainoitusta sekä tiivistämällä yhteistyötä palveluita tuottavien kumppaneiden kanssa.

Tavoite: Vetovoimainen ja kiinnostava urheilukaupunki

Perustelut tavoitteelle: Paikalliset olosuhteet ja toiminta ovat huippu-urheilumenestyksen kulmakivi. Kunnat ja kaupungit rakentavat ja ylläpitävät päivittäisharjoittelulle ja tapahtumajärjestämiselle välttämättömiä liikuntapaikkoja, tukevat liikunta- ja urheiluseuroja taloudellisesti sekä tilavuoroin ja palkitsevat urheilun mahdollistavia ja siinä menestyviä toimijoita. Kaupungeissa toimivat urheilukakatemat tukevat urheilijoiden päivittäisharjoittelua, auttavat urheilijan kaksoisuran rakentamisessa sekä linkittävät asiantuntijatoiminnan urheilijan ja valmentajan arkeen. Urheilun suur tapahtumien merkitys tunnustetaan kaupunkien näkyvyyteen, vetovoimaan ja matkailutuloihin sekä elinkeinoelämään vaikuttavana tekijänä. Kaupunkistrategian mukaisesti Helsinki parantaa kilpailuasemaansa urheilutapahtumien järjestäjäkaupunkina. Helsinki on tapahtumallisuuden vastuullinen kehittäjä, luotettava ja innostava kumppani sekä toimiva tapahtumien alusta.

Toimenpiteet:

10. Vahvistamme Helsingin brändiä urheilukaupunkina erityisesti viestinnän ja markkinoinnin keinoin sekä osallistamalla urheilun verkostoihin kansallisesti ja kansainvälisesti. Nostamme viestinnässä vahvemmin esiin huippu-urheilijoita, urheilutapahtumia ja Helsingin huippu-urheilun liikuntaolosuhteita unohtamatta Olympialaisten perintöä.
11. Mahdollistamme huippu-urheilun edellytykset avustamalla ja tukemalla Urhean ja Olympiavalmennuskeskuksen toimintaa huomioiden myös paraurheilun. Huolehdimme lajien moninaisuudesta.
12. Edistämme Helsingin tapahtumallisuutta tukemalla urheilutapahtumien järjestämistä ja sujuvoittamalla tapahtumien järjestämiseen liittyviä prosesseja yhteistyössä sisäisten ja ulkoisten kumppaneiden kanssa.
13. Huomioimme Helsingin liikuntaolosuhteiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnostamisessa urheilijoiden arkiharjoittelun näkökulman sekä pienempien lajien olosuhteiden varmistamisen ja kilpailujen sekä tapahtumien mahdollistamisen.

Tavoite: Arkiliikkumiseen tuuppaava kaupunki

Perustelut tavoitteelle: Liikkumisen puutteen kielteiset seuraukset fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille tunnustetaan ympäri maailman ja ne ovat näkyviä myös meillä Helsingissä. Ratkaisu ongelmaan ei ole yksin liikunta-toimijoiden käsissä, vaan sitä tulee hakea laajassa vuoropuhelussa julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisjärjestötoimijoiden kanssa. Arki- ja hyötyliikkuminen on liikuntapalveluille palvelustrategiassa määritelty uusi ydintehtävä. Liikuntapalvelut huolehtivat kaupunkitasoisesti liikkumisen edistämisen koordinoinnista sekä toimenpiteiden kehittämisestä ja toteutuksesta kaupungin sisällä ja eri sidosryhmien kanssa.

Liikkumista ei vielä täysimääräisesti realisoitu konkreettisiksi rutiineiksi kaupunkilaisten arkielämän valinnoissa. Arki- ja hyötyliikkumisen hyötyjen ja mahdollisuuksien näkyväksi tekeminen edellyttää jatkuvaa kampanjointia ja esilläpitoa. Tiivis ja kestävä yhdyskuntarakenne, kävelyn sekä pyöräilyn sujuvuus ja turvallisuus, sekä ympäristön laatutekijät vaikuttavat olennaisesti kaupunkilaisten liikkumistottumuksiin. Liikkumista on lisäksi tärkeää edistää kaupunkilaisille tärkeissä arkielämän paikoissa, kuten päiväkodeissa, kouluissa, oppilaitoksissa ja työpaikoilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen antama tuki ja neuvonta voivat vaikuttaa rohkaisevasti liikkumisen lisäämiseen.

Toimenpiteet:

14. Johdamme liikkumisen edistämisen työtä koordinoimalla, jakamalla tietoa ja sitouttamalla toimijoita. Innostamme ja motivoimme kaupunkilaisia jokapäiväiseen liikkeeseen kampanjoimalla arki- ja hyötyliikkumisen hyödyistä ja mahdollisuuksista.
15. Kehitämme elinympäristöjä liikkumista suosivaksi yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Huomioimme erityisesti päiväkotien, koulujen ja oppilaitosympäristöt, kaupungin työpaikat, jalankulun ja pyöräliikenteen olosuhteet sekä ympäristön esteettömyyden.
16. Lisäämme liikettä jokaiseen varhaiskasvatus-, koulu- ja opiskelupäivään yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.
17. Varmistamme, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla ja kaupungin muilla palveluilla on riittävät työkalut rohkaista ja ohjata kaupunkilaisia löytämään tapansa liikkua.

Ja näin konkretisoimme menestystekijämme:

18. Henkilöstön hyvinvointiin ja osaamiseen panostamisen johdosta olemme haluttu ja pidetty työpaikka.
19. Perustamme päätöksemme, toimintaprosessimme ja palveluiden kehittämisen tietoon. Toimimme resurssiviisaasti vahvistamalla ymmärrystämme asiakkaidemme ja kumppaneidemme tarpeista ja toiveista. Laadimme liikuntapalvelukokonaisuuden tiedolla johtamisen suunnitelman vuonna 2024.
20. Henkilöstömme mukaan asiakaspalvelun merkitys ja arjen pienet kohtaamiset ovat avainasemassa positiivisen kokemuksen muodostumisessa. Varmistamme korkean asiakastytyväisyyden laatimalla yhteiset asiakaspalvelun periaatteet ja kouluttamalla henkilöstöä säännöllisesti.
21. Lisäämme toimintamme vaikuttavuutta kirjaamalla rakenteet ja toimintamallit osallisuuden ja sidosryhmäyhteistyön edistämiseksi.
22. Sanoitamme vastuullisuuden käytännön teoiksi omassa toiminnassamme sekä yhteistyössä kumppaneiden kanssa laatimalla liikuntapalvelukokonaisuuden vastuullisuusohjelman.

Lähteet

¹ Dufva, M. ja Rekola, S. 1.1.2023. Megatrendit 2023. Ymmärrystä yllätysten aikaan. Suomen Itsenäisyyden juhlarahasto Sitra.

² Dufva, M. ja Rekola, S. 1.1.2023. Megatrendit 2023. Ymmärrystä yllätysten aikaan. Suomen Itsenäisyyden juhlarahasto Sitra.

³ Helsingin kaupunki. Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelma ja sen seuranta. Luettavissa osoitteessa: <https://helsinginilmastoteot.fi/city-act/helsingin-ilmastotavoitteet-ja-seuranta/>.

⁴ LUMO-ohjelma. Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021–2028. Helsingin kaupunki. Kaupunkiympäristön toimiala. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2021:16

⁵ ks. mm. Wennmann, H. Ilmastonmuutos vaikuttaa liikuntaan Suomessa kaksikajoisesti. Liikunta ja Tiede -lehti 3/2023.; Nikander, J. Haapamäki, J. & Tuominen-Thuensen. Vierivä kivi ei sammaloidu. Liikunta-alan osaamisen ennakointityön loppuraportti. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2020:27.

⁶ Kokkonen, J. (toim.) Ulkoilu ja luontoliikunta – monen ministeriön tontilla. Liikuntatie-teellinen Seura ry, Helsinki 2019. Luettavissa osoitteessa: https://www.lts.fi/media/lts_julkaisut/lts_selvityksia/ulkoilu-ja-luontoliikunta-web.pdf.

⁷ Helsingin kaupunki. Tutkimus- ja tilastotietoa Helsingistä. Helsingin väestöennuste. Luettavissa osoitteessa: Helsingin väestöennuste | Tutkimus- ja tilastotietoa Helsingistä.

⁸ Helsingin kaupunki. Kaupunkiympäristö ja liikenne. Miten suunnittelu etenee. Luettavissa osoitteessa: <https://www.hel.fi/fi/kaupunkiymparisto-ja-liikenne/kaupunkisuunnittelu-ja-rakentaminen/miten-suunnittelu-etenee>.

⁹ Helsingin kaupunki. Helsingin kaupungin talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026. Kaupunginvaltuusto 22.11.2023.

¹⁰ Helsingin kaupunki. Toimintaympäristöanalyysi. Kaupungin taloustilanne on hyvä, mutta tulevaisuus epävarma. Luettavissa osoitteessa: <https://toimintaymparisto.hel.fi/fi/talous-ja-tyomarkkinat/kaupungin-taloustilanne-on-hyva-mutta-tulevaisuus-epavarma>.

¹¹ ks. mm. Eskola, I. & Laine, A. 2020. Suomen urheilu- ja hyvinvointitekno-logia-ala urheilukulttuurin muutosten ilmentäjänä. Kulttuurintutkimus 37 (3–4), 84–102.; Ahokas, I. 8.12.2022. Arkiliikkumisen kestävää liiketoimintaa edistettään ekosysteemyhteistyöllä. STYLE-tutkimus. <https://www.styletutkimus.fi/arkiliikkumisen-kestavaa-liiketoimintaa-edistetaan-ekosysteemyhteistyolla/>.

¹² Tamminen, T. Näkökulma megatrendeihin: Oman datan puolesta. Sitra. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulma-oman-datan-puolesta/>.

¹³ Helsingin kaupunki. Toimintaympäristöanalyysi. Alueellinen ja väestöryhmittäinen hyvinvointierojen kasvu. Luettavissa osoitteessa: <https://toimintaymparisto.hel.fi/fi/hyvinvointi-ja-terveys/alueellinen-ja-vaestoryhmittainen-hyvinvointierojen-kasvu>.

¹⁴ ks. mm. Vauhkonen, T. & Salasuo, M. Artikkelit Helsingiläisnuorten ylisukupolvinen syrjäytyminen. Tuloksia Mukana-ohjelman taustatutkimuksesta. 10.3.2021. Kvartti. Luettavissa osoitteessa: <https://www.kvartti.fi/artikkelit/helsingilaisnuorten-ylisukupolvinen-syrjaytyminen>

¹⁵ Helsingin kaupunki. Toimintaympäristöanalyysi. Väestön monimuotoistuminen ja ikääntyminen. Luettavissa osoitteessa: <https://toimintaymparisto.hel.fi/fi/vaesto-ja-elinolot/vaeston-monimuotoistuminen-ja-ikaantuminen>

¹⁶ Helsingin kaupunki. Tutkimus- ja tilastotietoa Helsingistä. Ikääntyvän väestön rakenne. Luettavissa osoitteessa: Ikääntyneen väestön rakenne | Tutkimus- ja tilastotietoa Helsingistä

¹⁷ ks. mm. Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030. Tavoitteena ikäkyvykäs Suomi. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:70.

¹⁸ Nikander, J. Haapamäki, J. & Tuominen-Thuensen. Vierivä kivi ei sammaloidu. Liikunta-alan osaamisen ennakointityön loppuraportti. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2020:27.

¹⁹ UKK-instituutti. Liikkumattomuuden kustannukset Suomessa. Luettavissa osoitteesta: <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumattomuuden-kustannukset/liikkumattomuuden-kustannukset-suomessa/>.

²⁰ ks. mm. Aapola-Kari, S. (toim.) Vaihteleva vapaa-aika. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2022. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuoristutkimusverkosto.; Mäkinen, J. (toim.) 2018. Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen 2018. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU. KIHUn julkaisusarja, nro 67.; Neuvonen, M., Lankia, T., Kangas, K., Koivula, J., Nieminen, M., Sepponen, A-M., Store R. ja Tyrväinen, L. 2022. Luonnon virkistyskäyttö 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 41/2022.

²¹ ks. Husu P., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H., Vasankari, T. 2022. Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018–2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:33.; Kokko, S., Martin L. (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1.; Ruuskanen, T. Perinteinen kävelylenkkeily edelleen suosituin koko kansan liikuntaharrastus. Tilastokeskus. Luettavissa osoitteessa: <https://www.tilastokeskus.fi/tietotrendit/artikkelit/2019/perinteinen-kavelylenkkeily-edelleen-suosituin-koko-kansan-liikuntaharrastus-1/>

²² ks. Husu P., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H., Vasankari, T. 2022. Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018–2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:33.; Kokko, S., Martin L. (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1.; Ruuskanen, T.; Neuvonen,

Marjo; Lankia, Tuija; Kangas, Katja; Koivula, Johanna; Nieminen, Markku; Sepponen, Anne-Mari; Store, Ron; Tyrväinen, Liisa (2022). Luonnon virkistyskäyttö 2020.

²³ Helsingin kaupunki. OmaStadi. Luettavissa osoitteessa: <https://omastadi.hel.fi/>

²⁴ Blomqvist, M., Mononen, K., Koski, P., Kokko, S. & Kapustamäki, H. 2023. Infograafi: Urheiluseurassa harrastaminen 9–15-vuotiailla lapsilla ja nuorilla. KIHU. Jyväskylä. Luettavissa osoitteesta: <https://kihu.fi/kihu-syke/liitu-tutkimus-2022-9-15-vuotiaista-nuorista-58-harrastaa-urheiluseurassa/>.

²⁵ Husu P., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H., Vasankari, T. 2022. Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018–2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:33

²⁶ Liikuntalaki (390/2015); Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden palvelustrategia

²⁷ ks. mm. Kouluterveyskysely; Finsote; Husu P., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H., Vasankari, T. 2022. Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018–2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:33.

²⁸ Husu P., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H., Vasankari, T. 2022. Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018–2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:33.

²⁹ ks mm. Sääkslahti, A., Mehtälä, A. ja Tammelin, T. 2021. (toim.) Piilo – Pienten lasten liikunnan ilon, fyysisen aktiivisuuden ja motoristen taitojen seuranta. Kehittämisympäristön 2019–2021 tulokset. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 398.

³⁰ Husu, P., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H. ja Vasankari, T. Artikkelit: Liikemittarilla mitatun liikkumisen, paikallaanolon ja unen määrä. Teoksessa Kokko, S., Martin L. (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1.

³¹ THL, Finsote ja TerveSuomi

³² ks. mm. Kouluterveyskysely; Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen -tutkimus, MoniSuomi -tutkimus 2022; Muukkonen, P., Ehnström, E., Hasanen, E., Hintsanen, L., Laakso, T., Nurmi, M., Pyykönen, J., Salmi, L., Salmikangas, A-K., Simula, M., Virmasalo I. ja Vänttinen, L. 2022. Matkalla kohti liikunnan yhdenvertaisuutta – työkaluja monialaiseen liikuntasuunnitteluun. Helsingin yliopisto. Department of Geosciences and Geography C2.

³³ ks. mm. Muukkonen, P., Ehnström, E., Hasanen, E., Hintsanen, L., Laakso, T., Nurmi, M., Pyykönen, J., Salmi, L., Salmikangas, A-K., Simula, M., Virmasalo I. ja Vänttinen, L. 2022. Matkalla kohti liikunnan yhdenvertaisuutta – työkaluja monialaiseen liikuntasuunnitteluun. Helsingin yliopisto. Department of Geosciences and Geography C2.

³⁴ Helsingin kävelyn edistämishjelma. Kaupunkiympäristön toimialan julkaisuja 20xx:xx.

³⁵ Helsingin liikkumistottumukset 2022. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2023:6. Helsingin kaupunki.

³⁶ Helsinki-barometri. Tutkimus- ja tilastotietoa Helsingistä. Luettavissa osoitteesta: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/helsinki-barometri>.

³⁷ Pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma 2020-2025. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:31.

³⁸ Helsingin liikkumistottumukset 2022. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2023:6. Helsingin kaupunki.

³⁹ Pyöräilybarometri 2022. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2023:5.

⁴⁰ Liikkuva ja hyvinvoiva Suomi 2010-luvulla. Ehdotus kansalliseksi liikuntaohjelmaksi julkisen ohjauksen näkökulmasta. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:17;

⁴¹ Ahonen-Walker, M. Kunnat ja liikunta 2021. Liikunta ja tiede -lehti 3/20 Huhtanen, K., Pyykkönen, T. 2012.

⁴² Valtion liikuntahallinto terveyttä edistävän liikunnan kokonaisuudessa. Valtion liikunta-neuvosto. Liikuntatieteellinen seura 2012.

⁴³ Kaupunki- ja kuntapalvelut (KAPA) -tutkimus

⁴⁴ Helsinki-barometri. Tutkimus- ja tilastotietoa Helsingistä. Luettavissa osoitteesta: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/helsinki-barometri>.

⁴⁵ Neuvonen, M., Lankia, T., Kangas, K., Koivula, J., Nieminen, M., Sepponen, A-M., Store R. ja Tyrväinen, L. 2022. Luonnon virkistyskäyttö 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 41/2022.

⁴⁶ Liikuntapaikkarakentamisen Suunta-asiakirja. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:19.

Helsinki